

Medya Dili ve Çocuk Mahremiyeti İlişkisi

Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu
İstanbul Üniversitesi – İletişim Fakóltesi

- TÜİK aile yapısı araştırması veri tabanına göre, yıldan yıla ve bireylerin eğitim durumuna göre değişmekle birlikte, insanların boş zamanlarını kiminle geçirdikleri söz konusu olduğunda ortalama olarak aşağıdaki yanıtları vermişler
- **Eşimle** % 16,5
- Çocuklarımla % 15,6
- Eşim ve çocuklarımla % 36,9
- Arkadaşlarımla % 10,9
- Akrabalarımla % 5,3
- Komşularımla % 6,4
- **Yalnız** % 5,4
- Tüm aile % 2
- Bildiğimiz / Bilmediğimiz Başkaları ile zaman geçiriyoruz!

Medyada Mahremiyet

İnsanlar medyadan uzak kalsalar bile uzun bir süre medya hakkında konuşmaya devam ediyorlar.

Medyada Çocuğun
Fiziksel / Bedensel
Duygusal
Düşünsel
Düşgücüne

yönelik özellikleri ve hakları
göz ardı ediliyor!

Bunu hem anne babalar
Hem de Medya yapmakta!

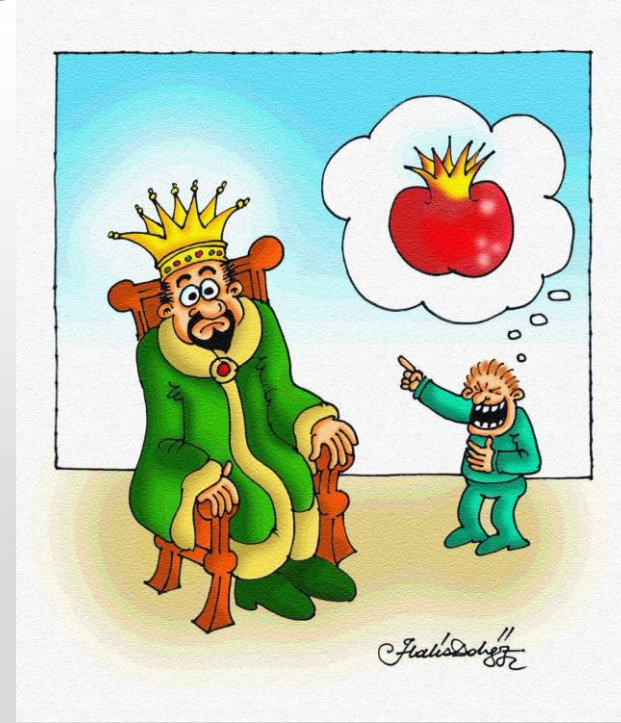
Fıkra: Çocuğun biri
ağlıyormuş, arkadaşlarının
onunla kafası büyük diye dalga
geçtiğini söylemiş annesine.

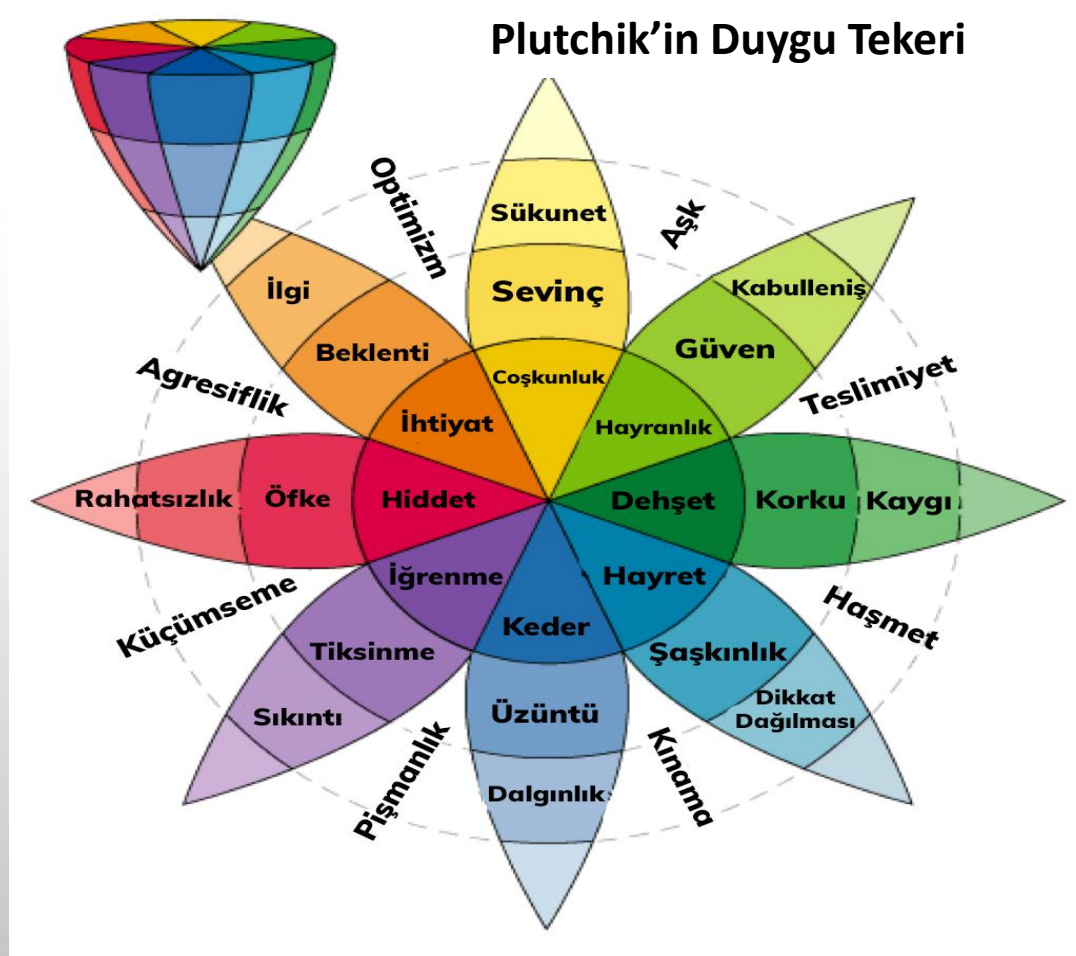
TRT INTERNATIONAL
CHILDREN'S
MEDIA
CONFERENCE
2018

Medyada Çocuk

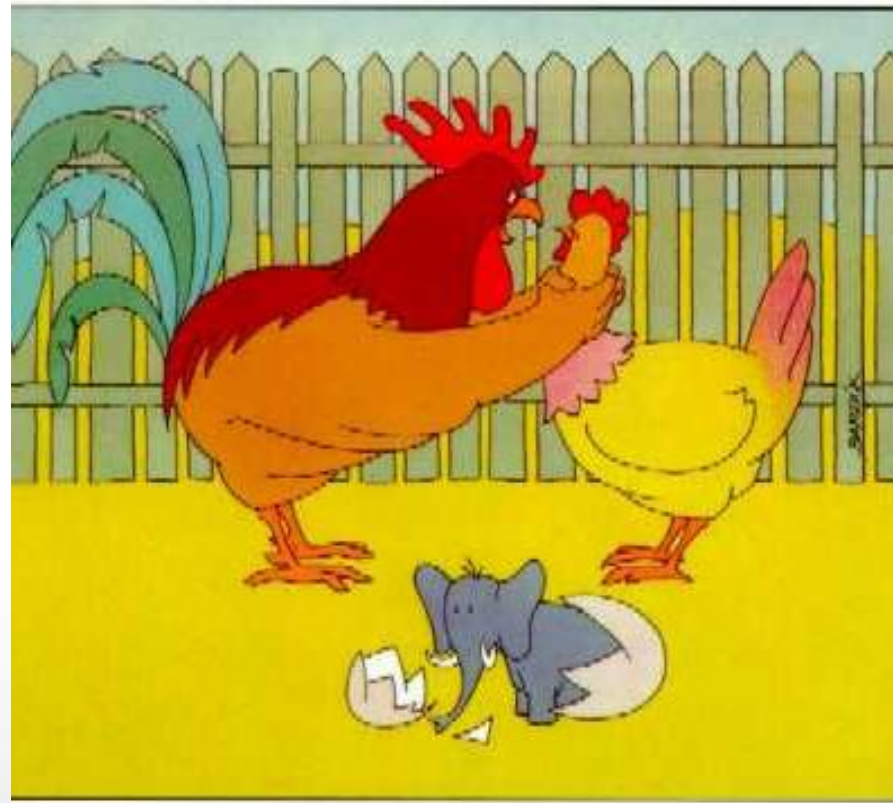
- Medyada çocuk nerede? Temmuz-Ekim 2018 arasında yayınlanan 9340 haber başlığına baktım.
- Çocuk: Haber Başlıklarında
 - Cinsel / Fiziksel İstismar / Ölüm/Cinayet Haberleri
 - Siyasal Haberler / Sağlık Haberleri
 - Eğitim Kültür Haberleri
 - Toplumsal Çocuk Haberleri /Tanınmış Çocuklar
- Fotoğraflarda / İçerikte / Referansta
- Aslında temelde gözetilen çocuğun mahremiyeti değil,
- Anne babalar kendilerinin çocuklara yaptıklarını fark etmiyorlar.
- Onlar, kendilerince mahrem olan şeylerin çocuğa erişiminden şikayetçiler

Mahremiyet Nerede?

<https://evrimagaci.org/plutchikin-duygu-carkifelegi-5407>

http://www.imgrum.net/media/1063741175768186580_1229201950

İnternette kimse senin köpek olduğunu bilmiyor!
Peter Steiner

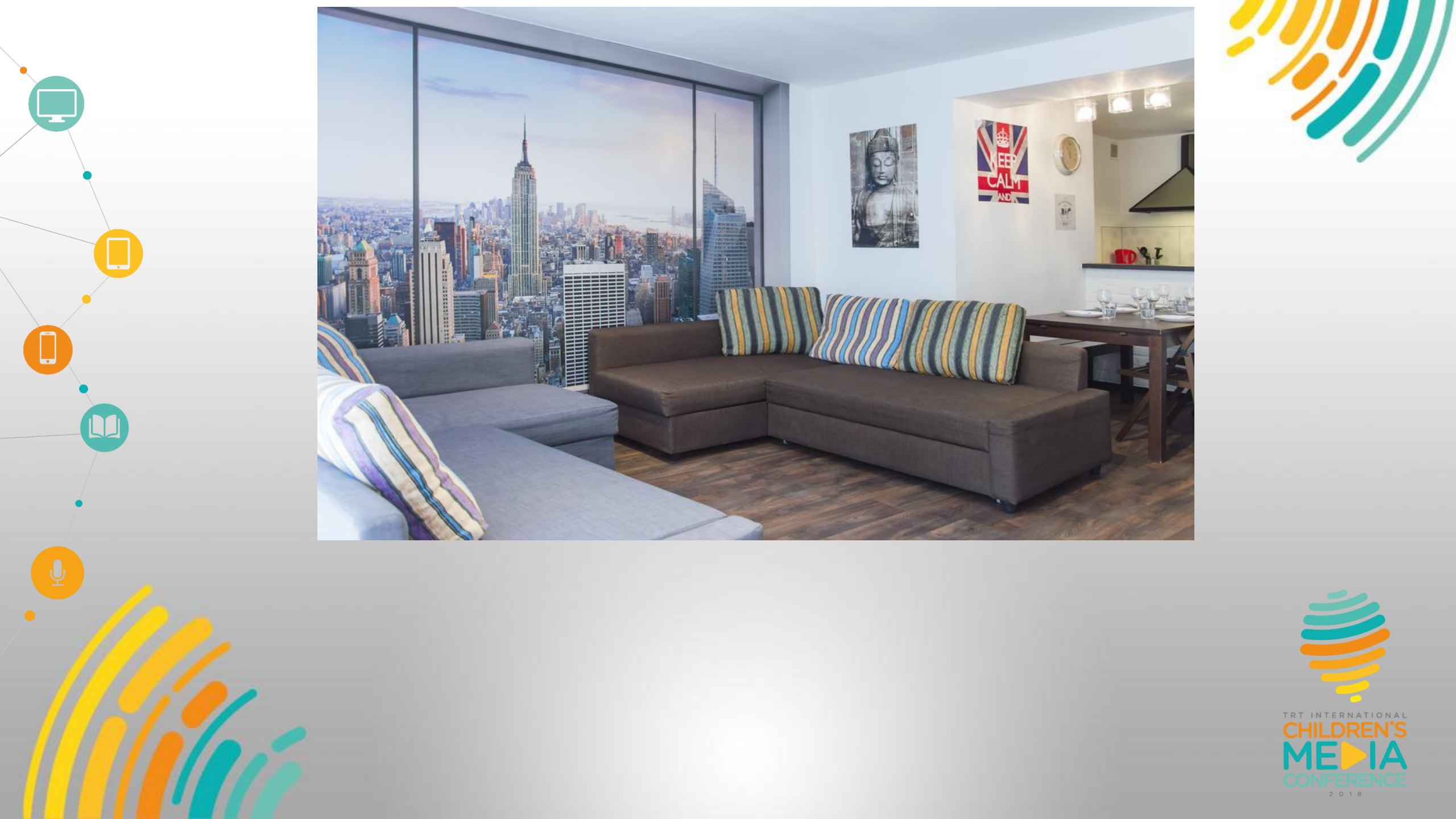
- «Mahremiyet» önemli ve özel bir kavram!
- Ancak bir o kadar da karmaşık!
- Kime göre nasıl tanımlanabileceği konusu oldukça zor
- Bir şeylere maruz kalma ya da kalmama
- Kültürel Hassasiyet diyebileceğimiz konular
- Dil içi Dünya Görüşü kavramını gündeme getiren Wilhelm von Humboldt'u anarak dil kültür bağlantısı ve mahremiyetin nasıl algılandığını, esneklik sınırlarını sorgulamamız gerekli.

- Kişiler
- Eylemler
- Kavramlar
- Açıklık / Örtüklük
- Bildirimin (Çocukların) gelişim düzeyine uygun olması
- İyi örnek / kötü örnek olması
- Akılda Kalıcılık ve Yeniden Kullanım olasılığı yüzünden
- Korku ve kaygılar ile yasaklama kaçınma davranışları
- Her ne kadar çocuklara özgü bir mahremiyet alanından söz ediyor olsak da, aslında bu yetişkinlerin kavramından farklı değil, çünkü çocuklar yalnızca çocuk medyasını izlemiyor, sıklıkla yetişkin medyasına da maruz kalıyor.

- Mahremiyet yalnızca fiziksel olarak bedenle kısıtlanabilecek bir kavram değil ancak, temelde buna indirgenmekte.
- 21. yüzyılda Külkedisi örneği!

- Mahremiyet, yaşadığımız yerle de ilgili...
- Eskiden herkesin bir odası, bir anne baba odası, mutfağı, banyosu, balkonu falan olurdu. Bahçe varsa, komşuyla arada bir çit olurdu.
- Şimdi daireler Amerikan mutfak ve hatta tek oda!
- Eskiden tüllerimiz, perdelerimiz, güneşliklerimiz ve hatta yedek perdelerimiz vardı. Yıkandıkları zaman odalar çıplak kalmasın diye... Şimdi ise, tümüyle cam olan, dokununca ya da sensörle açılan kapılarımız, pencerelerimiz var.

TRT INTERNATIONAL
**CHILDREN'S
MEDIA**
CONFERENCE
2018

Medya bizi görünür kıldı!
Ancak daha transparan,
daha şeffaf, daha geçirgen,
daha geçişimli ve daha
kırılgan!

- Mahremiyet, yalnızca düşüncelerimizde değil!
- Geleneksel kültüre, davranışa ve dile yerleşmiş kalıplar var
Kız kısmı güneş battıktan sonra etrafta dolaşmaz
Kol kırılır yen içinde kalır
Kan içtim, kızılıcık şerbeti dedim
Ser verdim, sır vermedim
Kapı tokmakları, kapı zilleri, bir odaya kapıyı çalarak ve izin aldıktan sonra girmek,
İki kişiyi konuşurken duyduğumuzda ama onlar bizi görmediğinde hafifçe öksürerek
orada olduğumuzu belli etmek, hep mahremiyetle ilgili belirteçler, göstergeler.
Toplumumuz mahremiyete son derece önem veren bir bakış açısına sahip, örneğin,
kültürümüzdeki Sadaka taşı örneği, iyiliğin bile belli bir mahremiyet çerçevesinde
gerçekleştirilmesini mümkün kılmaktadır.

- Kuşaklararası farklar önemli: X kuşağı, Y kuşağı, Z kuşağı... farklı değer dizgeleri ile hareket etmekte, farklı mahremiyet sınırlarını ve ölçeklerini kucaklamakta.
- Örneğin, bizim zamanımızda, ne yiyip içtiğiniz başkaları ile paylaşılmaz, alan var alamayan var diyerek, yemek hakkında yüksek sesle konuşulmaz, birisi bir şey yediğinizi göreceğ olursa göz hakkı olarak onlara da bir pay verilirdi.
- Zaman alışkanlıkları, davranışları ve kavramları değiştirebiliyor.
- Ekranların büyümesi / küçülmesi ile mahremiyet ilişkisinin de araştırılması gerekli.
- Ekran büyüdüğünde daha geniş bir paylaşım alanı mı çıkıyor? Dev ekranlarda televizyon izlemek, televizyonun izlenirliğini ve ortak seçimleri etkiliyor mu?
- Daha mahrem içerikler daha küçük ekranlardan ulaşılabilir hale mi geldi?

- Aileler sıklıkla televizyon yayınlarındaki olumsuzlukları dile getirmekte ancak dizilerinin çoğunun televizyon akışından değil internet üzerinden izlendiği gibi bir gerçek de var ortada!
- Yani aileler bir taraftan çocukları ile birlikte izleyebilecekleri görüntüler ararken, diğer yandan izlenebilecek her şey çoktan bireyselleşti, avucumuzun içine sığıdı bile!

- İnternet söz konusu olduğunda insanların mahremiyet algısı değişebiliyor.
- Daha görünür olabilmek ve başkalarının etkileyebilmek istiyorlar.
- Başkalarından DAHA fazla ya da farklı olabilmek bir ustalık gerektiriyor.
- EN olabilmek ise büyük beceri! Bunu bir üstünlük savaşına dönüştüren bireyler var günümüzde, Instagram fotoğrafları çeken özel fotoğrafçılar kiralayanlar bile var!
- Zaman içinde paylaşımlar arttıkça, kimlik, gençlik, değişim, farklılaşma, yansıma, kendini ifade biçimi, bireysellik, egoizm, makyaj, albeni, sergileme, teşhir, paylaşma, üst kimlik, rol yapma, özenme, öykünme, anlık, anı, tüketim, tarz gibi kavramları da barındırmaya başlıyor.
- Kültürlerarası farklar önemli: 90'ların sonunda İngiltere'de kaldığım bir dönemde, ev sahibim sabahın erken saatlerinde TV açıyor ve sonra alışverişe gidiyordu. Artık herkes herkesin ne yediğini biliyor. Hatta ne izlediğini de!
- Medya kullanım düzeyi, kullanım sıklığı ve yoğunluğu bireysel ve toplumsal davranış kalıplarını etkileyebilir. Örneğin, daha önce yemek paylaşımını onaylamayan bir birey zaman içinde bunun herkes tarafından yapılageldiğini gördüğünde kendisi de paylaşabilir.
- Aynı tür bir davranış, örneğin çıplaklık için de geçerli olabilir.

- Başkalarının mahremiyeti / Benim mahremiyetim
- Aslında biz hep başkalarının mahrem alanına giriyoruz!
- Diziler, haberler, sosyal medya hep başkalarının hayatlarını seriyor önümüze!
- Örneğin, Sorokowska ve arkadaşları gerçekleştirdikleri araştırmalardan birinde (Sorokowska, Oleszkiewicz, Frackowiak, Pisanski, Chmiel & Sorokowski, 2016). İletişimden eğlenceye kadar birçok rolü oynayan çevrimiçi sosyal ağ sitelerindeki toplam 1296 erkek ve kadın içeren bir örneklem üzerinde çalışmışlar ve özçekimlerini paylaşan bireylerin sosyal teşhircilik, dışa dönük olma ve benlik saygısı ile pozitif yönde ilişkili olduğu yönündeki görüşleri sınamışlardır.
- Araştırmacılar, inceledikleri katılımcıların çeşitli sosyal ağlar yardımı ile ayda 0 ila 650 özçekim paylaşımında bulunduğunu saptamışlardır. Bunların ayda 2,9'unun yalnızca katılımcıların kendilerini içerdiğini ve yine ayda ortalama 1,4'ünün ise ayrıca romantik bir ortak katılımcı içerdiklerini saptamışlardır.
- Yani paylaşım denilen şey aslında başkalarının paylaşımı... başkalarının mahremini yine başkalarına anlatan paylaşımlar yapıyoruz. (Bu arada, kadınların erkeklerden çok daha fazla paylaşımı olduğunu vurgulamak gerekli. Araştırmaya göre, bunun temelinde yüksek benlik saygısı bulunmakta.)

- Bir başka çalışmada, üç Avrupa ülkesinde (İtalya, İngiltere ve İspanya) 11-16 yaş arasındaki çocukların çevrimiçi kimliklerini nasıl geliştirdikleri ve akranlarıyla etkileşimleri incelemektedir (Mascheroni, Vincent & Jimenez 2015).
- Bu çalışmada, dijital görüntüler yoluyla sosyal medyada çevrimiçi bir kimliğin oluşturulmasının akranların onayına odaklandığı görülmektedir.
- Bu yüzden çocukların kendilerini diğerlerine uyumlandırıldığı, böylelikle varlığını ve saygınlığını meşrulaştırıldığı görülmektedir.
- Bu durumda sürekli bir kendini sunma ve ortaya koyma süreci söz konusu olmaktadır.
- Akranlara ve akran kültürüne "tam zamanlı" bir erişim sağlayan çocuk, onay alabileceği uyum davranışları sergilemeye başlamaktadır.
- Sevgi ve ilgi yoksunluğu çeken çocuklar, temelde çevrimiçi popülerliklerini artırmayı hedeflemekte, gitgide daha açık ve hatta seksi fotoğraflarını yayınlamaya başlamakta, toplumsal olarak akranlar tarafından kabul gören bir araç olarak cinsel çağrışımları arttırılmış tektipleştirilmiş örneklerle uymayı seçebilmektedirler.

- Doring, Reif & Poeschl, (2016) araştırmalarında 11-12 yaşlarda başlayan özçekim kullanım ve paylaşım sıklığının 23 yaşında azalmaya başladığını bulgulamışlardır.
- Günde 25 fotoğraf / ayda 650 yer ve «ben» paylaşımı söz konusu olduğunda tüm bu paylaşımların az ya da çok mahrem konuları içermesi kaçınılmazdır.
- Özellikle sosyal medya paylaşımlarında yaz aylarında beden, ellerin, ayakların sergilenmesi... Sabah ben, öğleyin ben, akşam ben, gece ben...
- Bugün belki de hiç tartışmadığımız özel konular var. Örneğin, çocuklara tüp bebek olduklarının söylenip söylenmemesi ya da kaç yaşında söylenmesi gerektiği... örneğin, bireylerin evlenmeden önce herhangi bir estetik operasyon geçirip geçirmediğinin bildirimini... hatta beyaz sayfa açılan suçluların görünür kılınması gibi...
- Dijital medyada dijital mahremiyetten söz edilmesi gerekli: Davranış biçimleri ve tutum kodlarının algoritması pek çok pazarlamacı için özel bilgiler arasında yer alıyor.
- Güvenlik kameraları, her an her yerde sizi kayıt altına alıyor.
- 80'lerin sonunda İngiltere'de eğitim sistemi kameraları keşfetti!

- Sosyal ağlarda romantik ilişkiler kamusallaşıyor (Gülüm Şener), nişanlı ya da evli çiftler ortak hesap açarak birbirlerini denetler bir şekilde aslında birbirlerinin haklarını da ihlal ediyorlar. Şimdi aynı şeyi çocuklar yapıyor!
- Sürekli kanka fotoğrafları atan kızlar, erkekler ortak hesaplar açıyor!
- Bu noktada, hiç hazır / alışık olmadıkları yakıştırmalarla karşılaşabiliyorlar
- Çocuğun ya da toplumun üstün yararını gözeterek hareket etmek gerekli!
- Mahremiyet ile iletişim özgürlüğü karşıtlığı: çocuk hakları çerçevesinden bakıldığında... Çocukların telefonlarının kilitli olması onların mahremiyet hakkı
- Yaşamın mahremiyeti / Ölümün mahremiyeti
- Bir başka konu, ölümün görselleştirilmesi ve sunulması... ölümlerin, acının, cesetlerin, kanın ve mağduriyetin fotoğraflanması ve sunulması.
- Bunu bireyler de yapabiliyor, medya da!
- Haber başlıkları: 4 yaşındaki kızının gözleri önünde.... diye başlayan haberler

- WhatsApp, Instagram, Twitter, Snapchat, Swarm, Foursquare, Periskop ve Vine uygulamaları mahremiyet kavramını neredeyse tümüyle ortadan kaldırıyor.
- Sosyal medya uygulamalarının mahremiyet ve gizlilikle birlikte utanma duygusunu ortadan kaldırdığı iddiaları gündeme gelmekte. Ne yediğimiz ne içtiğimizden başlayıp, ne zaman nerede olduğumuza, kimin kime nerede ve nasıl evlenme teklif ettiğinden, kimin ne kadar açılıp ne kadar kapandığına varıncaya kadar herşey paylaşım ortamında
- Gizli sandığınız bir yazışma ya da fotoğraf bir saniye sonra binlerce kişinin erişebildiği bir belgeye dönüşebilir.
- “Stalk” denilen sezdirmeden takip etmek gibi bir kavram girdi gündemimize! Başkalarının özel hayatını girip karıştırmak, kim kimle arkadaş, nereye gitmişler, ne yemişler, vs bilgi edinmeyi içermekte.

- Mahremiyet kavramı, akademik çalışmalarda mahremiyet hakkı, mahremiyet kaygısı ve mahremiyet algısı biçiminde de sıkça ele alınmış ve sıklıkla etikle birlikte anılmış durumda.
- Ancak günümüzde mahremiyet daha çok bilişim suçlarının alanına giriyormuş gibi görünüyor.
- Cep telefonunun ya da bilgisayarın, tabletin çalınması, eve hırsız girmesinden çok daha yıkıcı ve tedirgin edici bir olay olarak algılanıyor.
- Özel bilgilerin çalınması ve satılması, günümüzde uluslararası anlamda oldukça karlı bir iş.
- Facebook'taki bilgilerinin çalınması yüzünden kaç bin kişinin mağdur olduğunu değerlendirmek gerek.
- Ancak, bilgiler çalınmadan önce de Sosyal Paylaşım Ağlarında fotoğraf, Yer/Mekan Bildirim Paylaşımları ve Mahremiyet konusu ön plandaydı!
- Sürekli başkaları tarafından ele geçirilen hesaplar, kopyalanan fotoğraflar Facebook Örneği

- Mahremiyet kavramını haberlerde sıkça kullanımlarda bireysel ya da aileye yönelik ırz ve namus ya da “ailenin şerefi ve onuru” anlamında görmekteyiz.
- Medyanın beraberinde getirmiş olduğu “Eğlence Kültürü” her şeyin konuşulabilir ve eğretilenebilir olduğu izlenimini de belirgin bir biçimde taşımakta.
- Mahremiyet ihlali yani, güven ve itibarın zedelenmesi hiçbir biçimde kabul edilemez, hoş gösterilemez.

- Mutlaka kötü niyetli ya da duyarsız medya tarafından yayılması gerekmiyor.
- İletişimde mahremiyet alanları vardır örneğin. Kültürden kültüre değişen mesafelerimiz vardır. Bir başkasıyla konuşurken ne kadar yakın ne kadar uzak durmamız gerektiği ile ilgili kuralları taşır beraberinde. Örneğin toplu taşıma araçlarında “Yayılarak Oturmak Yasaktır” uyarısını keşfettik hep birlikte!

Kimin Mahremi?

Mahremiyet, yalnızca bireyin değil toplumun da özeli ve gizil olanı anlamına gelmektedir. Örneğin, hiç kimsenin bilmediği bir bilgiyi herkesten önce öğrenmek ve paylaşıp paylaşmamak önemlidir.

Örneğin, çocukların saf ve temiz hallerinin kullanılarak internet ortamında onlardan anne-baba ve aile ile ilgili bilgilerin sızdırılması da bir mahremiyet ihlalidir.

Onları farklı kimlikler ve kişilikler giyinerek kandırmaya çalışmak da bir mahremiyet ihlalidir.

Çocukların bu tür zorbalıklara karşı önceden bilinçlendirilmesi gereklidir.

**Bireysel
Mahrem Alan**

Kimin Mahremi?

Mahremiyet, yalnızca saklamak anlamına gelmez, korumak, saygınlığı öncelemek anlamına da gelmektedir.

Bunu bireysel ya da toplumsal bir sezgi ve terbiye nezaket koşulları çerçevesinde gerçekleştirmek de mümkündür, Impression Management İzlenim Yönetimi ya da Reputation Management İtibar Yönetimi denilen profesyonel destekleri alarak gerçekleştirmek de!

Kamusalın mahremiyetten de söz edildiğinde, özel koşullardaki kişilerin örneğin hastaların, yargı sürecindekilerin, eğitim sürecindekilerin, özellikle de çocukların mahremiyeti son derece önemli.

**Kamusal
Mahrem Alan**

Mahremiyet, Hazır Olmadığımız Bir Bilgi!

<http://birtebessumyeter.blogspot.com.tr/2014/09/menemen.html>

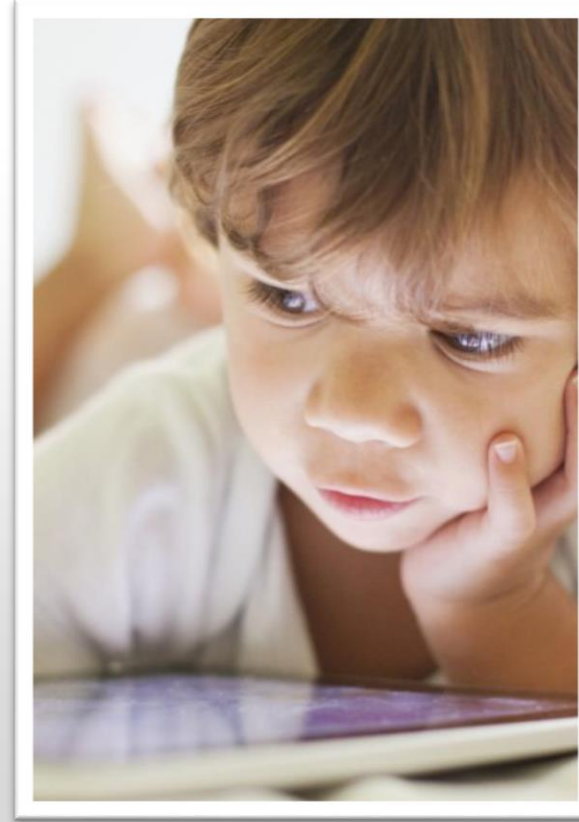

TRT ULUSLARARASI
**ÇOCUK
MEDYA**
KONFERANSI
2018

TRT INTERNATIONAL
**CHILDREN'S
MEDIA**
CONFERENCE
2018

- Özellikle bilginin doğruluğu ve kaynak güvenirliği gözetilmeden gerçekleştirilen haberler, onarılmaz yaralar açmakta.
- Erkul, bunu bilişim teknolojilerinin aşil topuğu olarak adlandırmaktadır. Güvenlik zaafiyeti ve mahremiyet
- Masalda olduğu gibi, «Kral ıplak» diyebilmek için çocuğun zgr, sorgulayıcı ve cesur olabilmesi gerektiğini de unutmamak gerekli!

Medya Dili ve Çocuk Mahremiyeti

- Medya dilinde ve çocuğun mahremiyetinde habercilik anlamında etik sorunlardan söz edilmelidir.
 - Örneğin özel bilgilerin kullanımında,
 - İsim / Adres / FOTOĞRAF ve Özel Bilgi Kullanımında
 - Çocukların Haberlerde ve Görsellerde Konumlandırılışında
 - Çocukların Tektipleştirilmesinde
 - Çocukların Kitle İletişim Araçlarından Yararlanma Hakkının Sunumunda
 - Olumlu Rol Modellerin Sunumunda sorunlar vardır.
- Radyoda Çocuklara Yönelik Yayınların Oranı Düşük
 - Televizyonda Yayınların Oranı Düşük
 - Çocuk Kanalı kavramını denetlemek, sorgulamak gerekli
 - Sinemada Çocuklara Yönelik Filmler Tartışmalı
 - Yazılı Basında Çocuklara Yönelik Yayınların Oranı Düşük
 - Yazılı Basında Çocuklarla İlgili Haberler Sorunlu
 - İnternette Erişim ve Paylaşım Sorunlu
 - İnternette Çocukların Görünürlüğü can yakıyor
 - İnternette çocukların görünmezliği, pek çok sorunu beraberinde getirmekte
 - Koruyucu yasalar ne derece koruyucu?

Fotoğraf

Fotoğrfsız Haber Satmıyor

Merkez

Kırsal Kesim Satmıyor

Şiddet

Mağdur

Detay Bilgi

Hak İhlali

Senaryo Yazarları
Yönetmenler
Eserler /Uyarlamalar

ÜRETİM BÖLÜMÜ

Şikayet Edilen
Mahremiyet Konusu

SATIŞ – REKLAM BÖLÜMÜ

Mahremiyet Alışkanlıkları
YouTube Fenomenleri
Yerli Sinema Filmleri
Sakıncalı Davranışlar

Sansür / Denetim
Otokontrol
Etik ilkeler

Çocukların Toplumun ve Ailenin
Mahremiyet Kavramına Bakışı

Dil Kültür Hassasiyeti Gelişmiş
Saygınlık / Güven Kazanmış
Çocukla Çalışan Sektör Elemanları

Hassas / Çocuk İzleyiciye uygun
Aile ve Toplum Kültürü
MOY ve Bilinçli Tüketim
Korunan Çocuk

Dağıtım Kanalları
Teşvikler
Etik Kurallar
Kültür Politikaları
Çocuk Katımlı
Ürünler Üretim
geribildirim

Teşekkürler!

